

Gavhelo Ja Matshilisao	Ndivho	Ndi nnyi ane a nga ita khumbelo?	Tshelede ya gavhelo	Ndingo ya masheleni (tshelede ine ya dzhena yo fhelela na ndaka ine ya nga tenda u vha gavhelo)
Gavhelo Ja u Unḁa Nwana	Thikhedzo ya masheleni kha vhalondoti vha vhana vha shayaho.	Vhabebi kana vhalondoti vha vhuthogwa vha vhana vho bebiwaho nga dzi kana murahu ha dzi 31 Nyendavhusiku 1994 (vha re na miṁwaga ya 18 kana nga fhasi). Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R 400	Muholo: Muthihi = R4 000 pm or R48 000 pa O Malwaho = R8 000 pm or R96 000 pa A huna ndingo ya ndaka.
Gavhelo Ja Nwana ane a khou tou Thogomelwa	Thikhedzo ya masheleni kha vhalondoti vha vhana khou tou thogomelwa (ni tea u vha na ndaela ya khothe)	Vhabebi vhane vha khou thogomela vhana vhare nga fhasi ha 18 (kana u swikela kha 21 sa ndaela ya mushumela vhapo) Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R 960	A huna ndingo ya ndaka.
Gavhelo Ja Vhaditikaho nga u Londotwa	Thikhedzo ya masheleni kha vhalondoti vhane vha khou netshedza vha khou londa vhana lwa tshoṱhe na vhulwadze ha muhumbulo na vholefali muvhilini (vha tea u toliwa mutakalo).	Mubebi kana mulondoti kana mubebi a thogomelaho vhana vha miṁwaha ibvaho kha 1 u swikela kha 18 (hu si zwitshetshe). Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 690	Muholo: Muthihi = R16 900 pm or R202 800 pa O Malwaho = R33 800 pm or R405 600 pa A huna ndingo ya ndaka
Gavhelo Ja Vhuholefali	Thikhedzo ya muholo kha vhatu vhahulwane vhane vha sa kone u shuma nga mulandu wa vuholefali muhumbuloni kana muvhilini.	Vhatu vhahulwane vha re na miṁwaha ya 18 kana u fhira Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 690	Muholo: Muthihi = R6 510 pm or R78 120 O Malwaho = R13 100 pm or R157 200 pa Ndaka: Muthihi = R1 115 400 kana O Malwaho = R2 230 800
Gavhelo Ja Vhaaluwa	Thikhedzo ya masheleni kha vhanna na vhafumakadzi vhahulwane.	Miṁwaha ya 60 na u fhira. Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 690 (+ R20 arali vha tshi fhira 75)	Muholo: Muthihi = R6 510 pm or R78 120 O Malwaho = R13 100 pm or R157 200 pa Ndaka: Muthihi = R1 115 400 kana O Malwaho = R2 230 800
Gavhelo-nga-Thusedzo	Thikhedzo ya masheleni kha vhatu (vhane vha vho hola Mundende wa Vhaaluwa, wa Vhahali vha Nndwani kana Mundende wa Vholefali) vha khou toḁa thogomelo ya tshifhinga tshihthe kha muṁwe muthu.	Vhatu vhahulwane vha re na miṁwaha ya 18 kana u fhira Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R400	A huna ndingo ya masheleni yo itwaho.
Gavhelo Ja Vhahali vha Nndwani	Thikhedzo ya masheleni kha kha vhanna na vhafumakadzi vhahulwane vho lwaho nndwani ya u thoma na ya vuvhili ya Korea.	Miṁwaha ya 60 na u fhira. Vhadzulapo vha SA + tshidzulapo tsha tshoṱhe + tshavhi.	R1 690 + 20	Muholo: Muthihi = R6 510 pm or R78 120 O Malwaho = R13 100 pm or R157 200 pa Ndaka: Muthihi = R1 115 400 kana O Malwaho = R2 230 800

“Muñwe na muñwe u na pfanelo dza u swikelela thikhedzo ya tsiredzo, zwi tshi katela, musi a sa koni u ñiunḡa na vha unḡiwaho ngae, thikhedzo ya matshilisano ya vhukuma. Muvhuso u tea u dzhia maga a mulayo na mañwe-vho o teaho, kha tshomedzo dzawo dzire hone, u itela u ḡisa mveledziso ya pfanelo idzi dzoṡhe.”

- **Sekisheni 27 ya Mulayotewa wa Afurika Tshipembe.**

“Muñwe na muñwe u na pfanelo dza makando a vhulanguli are mulayoni, a pfallaho nahone a tshimbidzwaho nga nḡila kwae... nahone muñwe na muñwe ane pfanelo dzawe dzo kwamea zwi si zwavhuḡi nga nyito ya vhulanguli u na pfanelo dza u fhiwa ndivho dzo tou nḡaliwaho.”

- **Sekisheni 33 ya Mulayotewa wa Afurika Tshipembe.**

ṲHOḡEA DZA MULAYO: Nahone ndingedzo dzoṡhe dzo itiwa uri vhuṡanzi vhuñwe na vhuñwe vhu ganḡiswaho afho ndi ha vhukuma, Black Sash a i dzhii vhuḡifhinduleli kha ndozwo kana tshinyadzo ine ya nga vha hone nga mulandu wa u ḡitika kana u shumisa vhuṡanzi vhuno. Zwire ngomu afho a zwi na tsivhudzo ya mulayo. Heḡi siatari ḡa mbuno ḡo fhedzisela u khwiniswa nga **Lambamai 2018.**

Arali ni na mbudziso nga ha magavhelo, rwelani luṡingo kha SASSA kha luṡingo lu sa badelwi lwa thikhidzo kha :

0800 601 011

Kwamani **LUṲINGO LWA THIKHEDZO lwa Black Sash lwa Mahala** lwa thikhedzo na tsivhudzo ya paralegal

072-66 33 739
help@blacksash.org.za

YOU AND YOUR RIGHTS

Tshivenda

Gavhelo ḡa Matshilisano
Lambamai –
Khubvumedzi 2018

B L A C K S A S H
MAKING HUMAN RIGHTS REAL